ՎԵՑԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԽԱԹԱԲԱԼԱ

Գինն է 10 կ. Գաւառներում 12 կ. 1911, Շաբաթ, յուլիսի 16-ին. Թիֆլիս. №29

ԷՔՄ՝ ՆՈՐԻՆ ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ

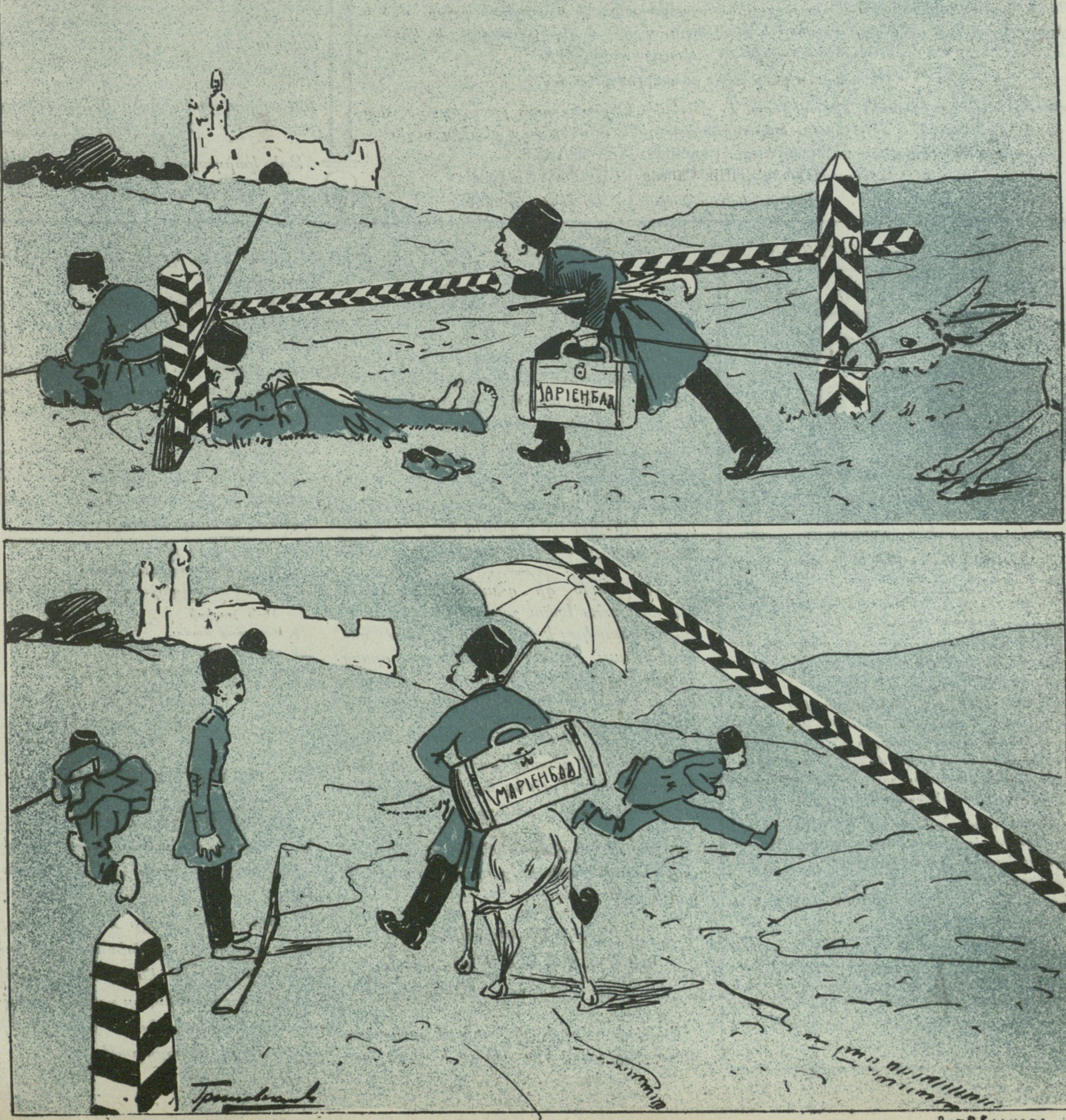

Лит. С. Быхова

ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

1911 Թ.

VI Տարի ԽԱԹԱԲԱԼԱ VI Տարի

Երգիծաբանական-սատիրական պատկերազարդ շաբաթաթերթի

ԼՈՅՍ Է ՏԵՍՆՈՒՄ ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ԱՆԽԱՓԱՆ

Պաշտօնական օրգան պետական, ազգային, հասարակական և օտարազգի բոլոր մեծ և փոքր, յայտնի և անյայտ, պիտանի և անպիտան, փրկիչ և գփիչ, անկեղծ և կեղծաւոր գործիչ-կորզիչների և խայտառակիչների:

Անհրաժեշտ թերթ բոլոր ընտանիքների համար

«ԽԱԹԱԲԱԼԱՆ» շատերին ծիծաղեցնում է, շատերին էլ ցաւեցնում, բայց ոչ ոքի հետ ոչ բարեկամ է և ոչ թշնամի: Խմբագրին կարելի է տեսնել, երբ քէֆները ուզի:

Հասցէն՝ Тифлисъ Музейнный пер., редакція „ХАТАБАЛА".

Արտասահմանից՝ Tiflis Caucas Redaction «Khatabala»

Ժամանակաւոր խմբագիր՝ Ս. Մուրայեան

«ԽԱԹԱԲԱԼԱՅԻ»

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆՆ Է

Տարեկան	5 ր.
Կէս տարին	3 »
Երեք ամիսը	1 » 50 կ.
Ամիսը	— 50 »
Թիֆլիսում տարեկան	4 » — »

«ԽԱԹԱԲԱԼԱ»-ի բաժանորդները կարող են ստանալ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» օրաթերթը պակաս վճարով, երկուսին միասին փոխանակ 15 ր.

Տարեկան	12 ր.
Կէս տարին	6 »
Երեք ամիսը	3 » 50 կ.
Մէկ ամիսը	1 » 20 »

100 տարով բաժանորդագրուող ցանկացողին 75 % զեղչ:

Զրի կարդացողներին պէտք է նկաբենք գլխիվայր:

«ԽԱԹԱԲԱԼԱՅԻ» ՕՐԱՑՈՅՑԸ

1911 ՅՈՒԼԻՍ 31 օր

16

Суббота **ՇԱԲԱԹ** შაბათი

Լուսնի 4

17 (կիր.) Վարդավառ է. յիշատակ վառեցեալ սրտոց և հանգեալ սիրոց:

18 (երկ. շ.) Մեռելոց: Զայսօր ի Խօջիվանս մեռեալք խնդան և կենդանիքն լան. իսկ տէրտէրներն մեր լլլւան. զմատաղ սերունդն մեր աչքախփուկ խաղալ և սիրտքն բաբախէ օրխորդաց-տիկնացելոց:

19 (երեք. շ.) Անուանակոչութիւն սրբոցն կենդանի նահատակաց և ազգային խայտառակչաց հնոց և նորոց, յայտնից և անյայտից—որք ի խմբագրատանն «Մշակի» մտեալ խսպառ տիրացու դառեալ են և քարոզեն զպահպանողականութիւնն զլիբերալականութեան շղարշով:

20 (չորեք. շ.) Պահք: Ամսադարձ ռոճիկ ստացողաց. հայք վարժապետք, դայսօր, եթէ աղօթեսցին, ռոճիկք ստանայացէն:

21 (հինգ. շ.) Ուտիս. ով ինչ ունի կարէ ուտել—իսկ չունեցողն զահրումար կերիցէ և զառողջ լինիցէ:

22 (ուրբ.) Պահք: Յիշատակ խսպանախ ուտելոց և պայծառատես զղանդուռ սիրողաց, բայց ոչ յազգէն Դանդուրեանց: Զայսօր կարելի է և զՄուշտայիդն գնալ և անդ ի մէջ երկուց ատտոց լուսնեակ քաշալ գլխով բազմիլ և զով օդն կուլ տալ:

ԳԱ՛-ԳԱ՛-ԳԱ՛-ԳԱ՛

ԳԱՅՏՕՆԱԿԱՆ

I

1. Հրամայեցինք, որոնց կարամք հրամայել, զպարտսն, ևթէ ունիցեն առ մեզ—շուտափոյթ մատուցեն. առ որ նախօրօք եւ շնորհեմք շնորհակալութիւն:

—

2. Պատուիրիմք Լեւոն Մելիք-Աղամեանի զխասխաթն փոխիլ եւ փոքր ինչ ՈՒՍՏԱՅՈՒԹԻՒՆ սովորիլ 'ի պատրոնաց իւրոց, որք զամենայն օր՝ ի ժամու եւ ի տարաժամու բամիլիօնայէս մտածին:

—

3. Եւ վասն զի զՀամբարձում Առաքելեանն ահա երկու շաբաթ է զինչ անյայտացեալ կայ եւ վախիմք, թէ նա դողեցեալ կայ. ուստի պատուիրեմք, որոնց հարկն է, արթուն հսկել, շուտափոյթ գտանել եւ վազվազակի կրկին բազմեցնել ի խմբագրատունն «Մշակի»:

—

4. Զտէր եւ պարոն Ատրպետի հարցանեմք, վասն Մահմեդ Ալիի այժմս ի՞նչ խօսի:

—

5. Զայս հրաման «կոնֆիդենցեալ» է, վասն որոյ հրամայեմք ոչ ոքի եւ ոչ մի գրոշի բան չասել:

—

ԿԻ-ԿԻ-ԿԻ-ԿԻ ԿԻՍ.

ԿԻՍԱԳԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

II

Յունիսի ամբողջ ընթացքում բաւականին զգալի շոգեր էին անում և ազգաբնակութիւնը խիստ վրդովւում, խիստ նեղւում էր դրանից:

Մենք նկատելով այդ, կարգադրեցինք, որ հով լինի և մի քիչ էլ ցրտեր ուղարկեցինք ամեն կողմեր—և յոյս ունէինք, թէ ազգաբնակութիւնը մեր արած լաւութիւնը չի մոռանայ, և մեզ շնորհակալութիւն կըյայտնէ, բաժանորդագրուելով մեր թերթին և կամ աւանսով փող կուղարկէ:

Այդպիսի բան ազգը չարաւ. մենք էլ—այժմս, նորից կարգադրեցինք, որ տաքեր լինեն—և ով ույժ ունի թող մեր կամքին հակառակ է ու պարծենայ:

Կենտրոնական բիւրօ
«Խաթաբալայական»
Աղեղնազուչ կուսակցութեան

16-ն յուլիսի
ի տաք-տաք ժամու.
ի քաղաքն Թիֆլիս.
գրեցաւ զայս հրամանագիր:

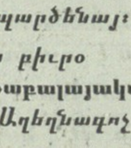

ՊՕԼԻՏԻԿՈՍԻ ՌՃԽԱՐՔԵՄԸՆ

—

Ղզլբաշի հին շահ Մահմէդ Ալին, էն վուր Աղեսումը ապրում էր՝ էս վրայ էրկու տարին—հիմի գիդիք թէ ինչ է արի:

Լօթին վիր է կացի ու ջէր գագրանիցա է գնացի բաղնիսներում լողանալու, իժում էլ՝ էն դաչաղ Արսէնի հանգի—էդ բաղնիսից դուս է էկի, շուլըրը փոխած ու թուշ փախիլ է Պետրոցկի վրով Աստրաբաթ:

Ղաչաղ Արսէնն էլ, Աստուծ հոքին լուսաւորէ, գիդիք թէ մարթ էր. Աստուծ գիդենայ, ուփրօ օրինաւոր քրիստոնայ էր քանց թու շատ հիմիկւայ միր դիպլիպիտոմաւորները:

Մէ չէր էդ ղաչաղ Արսէնը, գիդիք թէ բան էր արի՞:

Իստորիէն կու գիդենաք—ծախում ին ամեն տիղ:

Վեր էր կացէ, ու Մէտեխի բիրթի նաչալնիկին ասիլ էր—դուղլի, կօսէ, վուր բաղնիս գնամ, կօսէ:

Նա էլ ջուղար էր տուէ՝ լաւ կօնիս, կօսէ:

Արսէնն էլ, չուրս սալդաթով, վից ղազախով ու տասնուէրկու չափարներով, հիտն էլ մէ օֆիցէր,—ղարաուլներով, գնացել էին միամ երէկլի թէ Բեբութովի բաղնիսները:

Ըստիվունց է ըլում, վունց չէ ըլում, բաղնսումը խիլիմ խալխ է ըլում. Արսէնը շուրերը հանում է ու մտնում է հաուզը:

Աֆիցրի իշտահն էլ գալիս է.—իս էլ վուր լողնամ, ինչ լաւ ու լազաթին բան կուլի, կօսէ:

Սա էլ շուրերը հանում է ու թողնում, դնում առչի օթախում. սալդաթներին էլ հրամանք է անում, վուր լաւ մուղայիթ կենան Արսէնին. ինքում իփ վուր Աթամի թաւուր տկլօրւում է, մըտնում է հաուզ՝ լեղանալու, ու ձուարա է խաղում:

Մինչկլի էս՝ մինչկլի էն, էս մեր Օձելաշվիլի Արսէնը. հաուզումը ջնջիլները կամանց կամանց կոտրում է ու հանում ու անջնջիլ դուս է գալիս՝ շուրեր հաքնելու տիղ՝ ու տեհնում է աֆիցրի շուրեր, լազաթին մէ նմուտում փիքր է անում, հաքնում է էտունք ու դուս է գնում. սալդաթներն, ղազախներն ու չափարները բաղնիսից դուս էկած աֆիցրի շուրերով մարթուն, վուր տեհնում ին, վուտի վրա ին կաղնում, չեստ ին տալի ու դուռը բաց անում, սա էլ դուս է գնում:

Չին իմանում թէ Արսէնն է էլի:

Հէնց գիդեցել ին թէ մէ եաղ աֆիցեր է:

Հիմի միր Մահմէդ Ալին էլ էտ թաւուր բան է արի:

Շուրերը փոխել է լօթին, միքին էլ պարիկ է դրի ու արի ու իմացի:

Առանց պարիկի էլ հիմի ինչ դժւար բան է մարթ ճանչնիլը, գիդիք էլի. շատ մարթիք կան, էս սհաթիս միր ճանաչներու մէջ, լաւ էլ գեդում ինք թէ ովքիր ու ը՞նչիր ին, համա սիրտը, հոքին չինք կանում իմանայ թէ ինչեմէն է:

Վուր ասած է

Դրսից գահանայ—ներսից սատանայ:

Մ՚ա՞չ:

Մահմէդ Ալի շահն էլ էտէնց էր:

Ա՜յ իս, մէ կար-միր գիդեմ, հեստի օքմին է վուր... վուր... Աստուծ պահէ. թանխէք կուտայ ինչդդամ գուզիք. թէ վուր բանը թանխէքին նընգաւ ու թէկի մէքին ուրիշ թաւուր է բա՞նը, էդ մարթը ուրիշներուն շուրերը կու հանիլ տայ—ինքը կի տկլոր կու ման գայ, միթոմ հրեշտակ է, ռանգն էլ դեղին, սև ու կանաչ է:

Էս խասիաթի բան է:

Շահն էլ էտէնց էր:

Լօթին ղաչաղ է:

Բաս էն լաւ է, վուր մարթ համ շնորք չունենայ, համ էլ լեզու՝ խօսիլ չգիդենայ:

Քանի գրօշ աժէ:

Հախրը (եղանակը) հիմի ինչի է էսթաւուր:

Էտ էլ պօլիտէկուրի գուրծ է:

Մինք տեհնում ինք, վուր թաքաւոր մարթը, վունց վուր Մահմէդ Ալի շահը—իր խօսքիրը, խոստումները մոռանում է, ուրիշ բանիր է անում:

Բաղնիս է գնում լողանալու ու բաղնիսից գլուխը Բաքու ու Ռաշտ է դուս բերում:

Մինք տեհնում ինք, մարթիք երեսանց օրինաւոր բանիր ին անում, որտից ժուլիկութիւններ փիքր անում. գուրծքերն էլ մատրաբազութին է ու մասամբ նորին, չաթուքեսանութին ու մասամբ նորին:

Մեղա՛յ Աստծու:

Մինք տեհնում ինք կարմիրներին դեղին, սև ու կանաչ...

Բա էս վուր էսէ՞նց է, էն բանը կի էնէնց չի ըլի՞:

Եղանակը, հախրը, կի իր խասիաթը չի կանայ փոխի՞:

Ղզլբաշի խալխն էլ էտէնց է հիմի: Երեգ ասում էին շահին չինք ուզում—էսօր, վուտաց տակին ոչխարներ ին մորթում, մատաղ անում:

Պօլիտէկուրի աշխարք է:

Քաղքումը հիմի միսը ինչու է թանգ:

Պօլէտիկուրի գուրծ է, [illegible] հօքին խստակ պօլէտիկօն[illegible] է:

Քաղքումը վուր հաւերի հանգի հայրեր ունենանք ու հնգուհաւերի պէս սիկղէտարներ—էլի լաւ է վուր կանում ինք ապրի:

Էս խօլվերէն կի վունչի՞նչ: Խօլվէրի պօլէտիկէն էլ ուրիշ թաւուր է: Ասկի համա գլուխը յիդ դրած ունէ, ու... փուրն է մտնում:

Ղզլբաշի նազիր վիզիրներն էլ լաւ մարթիք ին ա՛յ:

Հեստի ին ժաժ գալի, կօսիս, վունչ թէ մարթիք, տղամօրթիք ըլին,—դէմուդէմը երէխէքի հանգի ին:

Սեփեհդարը շուտ շուտ խռովում է. ու փիս Նորահարսի պէս ամեն օր փախչում է դիւանխանից:

Նորահարսը վուր փախչում է էդ խստօրիէն տեհիլ ի՞ք, իմացել ի՞ք:

Վա՛, մազալու բան է:

Հիմի ասինք պառաւ հարսներն էլ ին փախչում, էն վուր հինգ վեց վուրթիք ունին, ու վուրթիքն էլ խիլիմ խիլքի ին:

Էս էլ պօլէտիկուրի աշխարքի բանեբեմէն է:

Մարթը վուր կնիկ ուզէ ու կնգայ վուտի չեքմէքը, տուֆլիքը սրբէ—էս ինչ է:

Տղա մարթը վուր վիկենայ ու մէ կնգայ վրայ փսակւէ, փսակւէ էնթաւուր ղայիմ, վուր խիլքը կորցնէ ու կնգայ հրամանքով ժաժ գայ՝ էս ինչ է, դուք էս էլ, ո՞վ գիդա կօսիք, թէ պօլէտիկուրի գուրծ է:

Խանդիսխան էտէնց էլ է:

Համա խանդիսխան էտէնց էլ չէ:

Էդ թաւուր տղամարթը. մարթու գնացած կնգայ հանգի է:

Էն օրը գազէթներում գրած էր, «Հորիզոն»-ում էլ թարքմանիլ ու փեչտիլ էին:

—Մէ տղամարթ պարտնոյ, կօսէ, էրկուհոքիացել է, ու իրիք ամսական երեխայ ունէ փորումը, կօսէ:

Խալխը էդու վրէն խիստ է արմցի:

Վա՛, վունց կուլի, վուր մարթը էրկուհոքիսանայ, կօսէ:

Խալխը կօսիս թէ տուտուց է ա՛յ, իմ հոքին գիդենայ:

Թէկի տղամարթը կանայ մարթու գնայ, կնիգ ուզի ու կնգայ խիլքով ման գայ, նրա մատի շարժելուն մտիկ

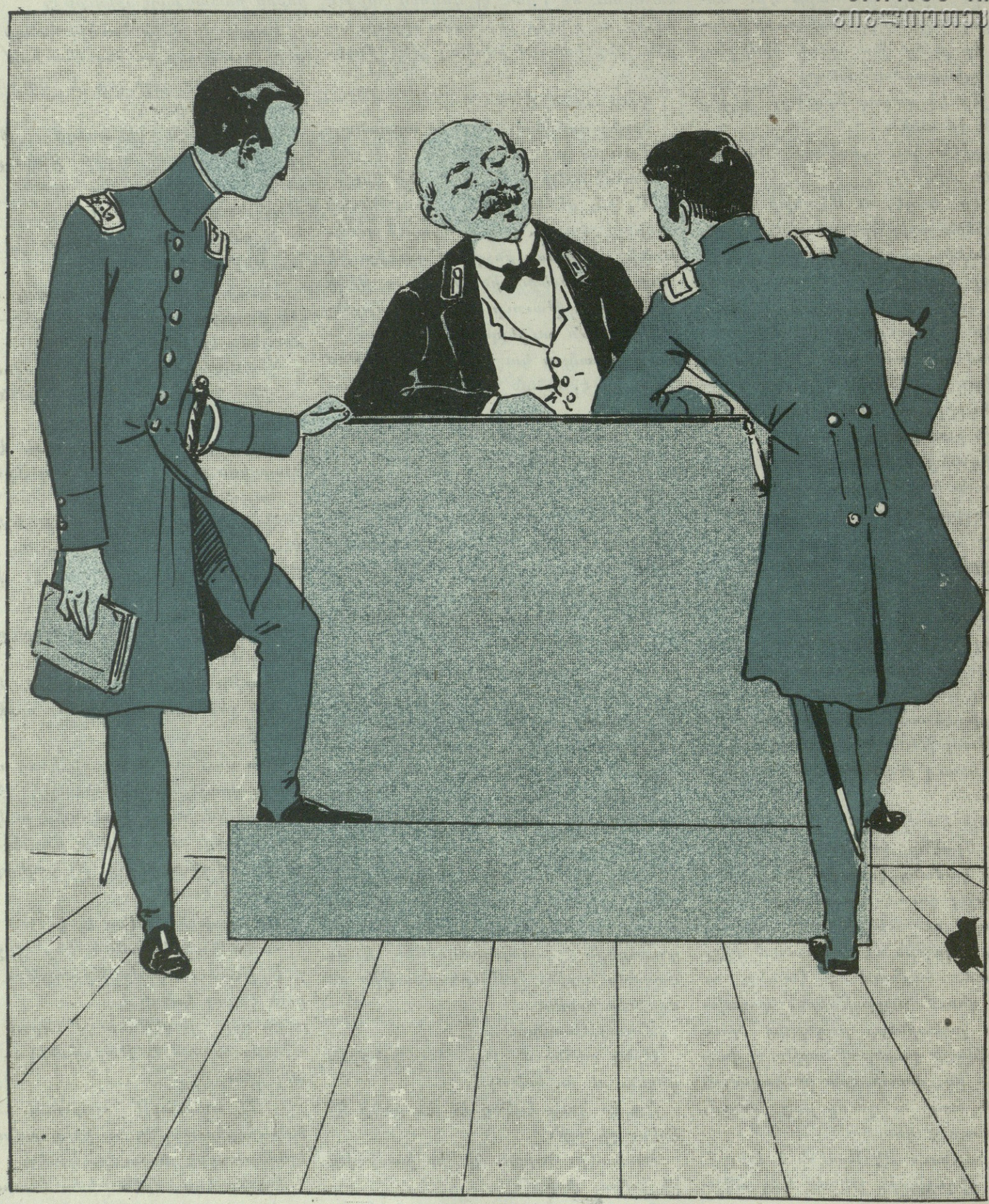

Լիցէում դասախօսութիւն

—Ցարգելի պրոֆեսոր, սովորում ենք, սովորում, բայց ոչինչ չենք հասկանում ձեր աւանդած լեզուներից։

—Ինքս էլ ոչինչ չեմ հասկանում, վախիլ մեք—միայն ինչ անեմ. ուղղակի ազգասիրաբար և Հայաբնակներին յարգելու պատճառով եմ դասախօսում...

տա՞յ—բաս էդԹաւուր մարԹը չի կա-նա՞յ երկուհոքիսանայ։

Հիմի մեզանում քիչերը կա՞ն, վուր երկուհոքիսացած կի չէ՝ մէ բան էլ աւել ին։

Համա ասում ին էլի։

ՄիԹոմ արմանում ին։

Զարմանում ին։

Պօլիտիկուրի գուրձեր է. միք աւ-տայ։ Պօլիտիկուրի գուրձերին շատ էլ չպտի հաւտաք, չունքի պօլէտիկէն խափէբայուԹինի վրէն է կաղնած ու հիմքեր դրած։

Մահմէդ Ալիի շահուԹինը քանի գրօշ աժէ։

Կեղծած ու փալչիւ կարմիրները քանի փարայ աժին։

Սուտ ազգասիրները...

ՂուրԹ մատրաբազները...

ԶաԹուքեասանները...

Կոկորդիլի արցունքները...

Օձի փաղաքշանքը։

Գէլին աւետարանը...

Զորն ասիմ կամ զորն խոստովանիմ,—իս ու իմ հոքին,—ինքս էլ չիմ գիդի։

Դրանք պօլէտիկուրի ին։

ՊօլէտիկուԹինը ջէր փալչիւուԹին է։ Մա՞շ։

ԽալԹաբալա ամենայն հատց

Գասպար աղա Խալաթուզով

ՄԱՀՄԵԴ ԱԼԻ ՇԱՀԻՆ

Բարև քեզ էքս-շահ
Միշտ փառքի ագահ,
Ու արեան ծովեր
Անցար հեռացար,
Բայց կրկին դարձար։

Բարև Իրանի
Միակ պաշտպանին
Եւ Համազանի
Մեծ հարազատին։

Բարև ողջ նրանց,
Որոնք միշտ, անանց
Գիտեն կործանել.
Կամ «հինը» փոխել։

Զէ որ հին էիր
Դու մի ժամանակ,
Բայց նորոգւեցիր,
Որ նոր հնանաս
Եւ մի նոր անհաս
Պատուհաս դառնաս։
Բարև համշարի,
Քո գալդ բարի։

Խենթ

ՖԵՐԱՍԱՆԻ ՑԻԾԱՂՆԵՐԱՆԻՑ

—

Մի օր Երևանի ոստիկանապետին ներկայացրին ԹոյլտւուԹեան համար «Համլէտի» աֆիշը։

Աֆիշը կազմւած էր սովորական ձևով։ «Ամսի այսքանին, հայ դերասանական խումբը, մասնակցուԹեամբ տ. Սիրանոյշի, կըներկայացնէ՝ «Համլէտ», ողբերգուԹիւն 5 արարւածով, հեղինակուԹիւն Շէքսպիրի, ԹարգմանուԹիւն Յ. Խան-Մասէհեանի»։ Մեծ եղաւ զարմանքս, երբ պ. ոստիկանապետը Շէքսպիր եւ Յ. Խան-Մասէհեան անունները ջնջեց և նրանց տեղը գրեց Ավերկիեւ։

Երբ ես հարցրի, Թէ ինչու է նա այդ անում, պատասխանեց, у меня въ каталогѣ значится пареводъ Аверкіева։

Ես բացատրեցի նրան, որ Ավերկիեւը Թարգմանել է ռուսերէն լեզւով, իսկ Խան-Մասէհեանը՝ հայերէն. բայց նա—«я ничего не знаю, у меня въ каталогѣ такъ»։ Լաւ, ասում եմ ես. իսկ ինչու Շէքսպիր անունը... «А кто такой Шекспиръ, я его не знаю и въ каталогѣ у меня не значится это имя»։

Այդ դէպքում, ասում եմ ես, ջնջեցէք և Սիրանոյշի անունը, նա էլ կատալոգի մէջ չկայ։—Ոչ, պատասխանում է ոստիկանապետը, այժմ աւելի մեղմ.—«Я знаю что онъ извѣстный актеръ»։

Ներեցէք, ասում եմ, պ. ոստիկանապետ, նա դերասան չէ, այլ դերասանուհի.—պ. ոստիկանապետը նայեց երեսիս զարմացած, կարծես ուզեց իմանալ՝ Թէ արդեօք մի չար կատակ չեմ անում նրա հետ, բայց երբ համոզւեց իմ արած նկատողուԹեան անկեղծուԹեանը, դիմեց.

—«Позвольте, какъ это такъ, у васъ, написано «СИРАНУЙШЪ», который кончается на твердый знакъ, какъ это такъ, я первый разъ слышу женщину съ твердымъ знакомъ»։

Այլևս աւելորդ համարեցի բացատրուԹիւններ տալ Շէքսպիրի անունի Թշնամուն։

Դերասան

«Le vase brisé»

— ԿՈՏՐՈՒԱԾ ԾԱՂԿԱՄԱՆ —

(Սիւլի Պրիւդոմից)

—

Այն քո խնամած ծաղկամանին
Անհոգ դիպար հովհարով,
Վրան՝ մի ճեղք մնաց չնչին
Ու մոռացւեց շատ շուտով.
Սակայն յանկարծ այն վտանգւեց,
Վիժեց, ցամքեց նրա ջուր
Եւ ծաղիկն էլ արդէն Թօշնեց...
Կոտրւած է՜... ձեռք մի՛ տուր։

Նոյնպէս սրտիս դիպար ձեռքով
Քո սիրելի ու քնքոյշ,
Եւ որպէս չար մի հեգնանքից
Վրան մնաց անանց յուշ.
Տրոփում է նա առաջւան պէս,
Իր տանջանքով լուռ, անլուր,
Բայց վէրքն աճող խորն է այնպէ՜ս...
Կոտրւած է՜... ձեռք մի՛ տուր։

Մարիկ

ՄԵՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԵՐԻՑ

Դառնաշունչ կեանքի տաղտուկ օրերից,
Մենակ իմ սիրտը լալի՛ս է անքո՜ւն.
Հոգիս տարագիր կորչում ամենքի՜ց,
Կորչում խաւարում անդա՜րձ, անանո՜ւն...

Ա՜խ, երազներիս աստղերը սիրո՜ւն
Էլ չեն շողշողո՜ւմ, գուրգուրանք կարդում.
Մենակ իմ սի՛րտն ու հոգիս անտուն,
Որոնք լալի՛ս են անվե՜րջ, անհատնո՜ւմ...

Նարգիզ

Բ Ա Ց Ն Ա Մ Ա Կ

Ներսիսեան դպրոցի նախկին նիսիա տեսուչ եւ Փալչիկի ժեներալ Ղալայչի Մարգարին

Ուստա Մարգար ջա՜ն!

Հրամանքդ յիշում ես, որ մի ժամանակ Նոր-Բայազէդում ղալայչուԹիւն էիր անում և ես էլ մօտդ աշակերտ էի, գուցէ դու մոռացել ես, բայց ես շատ լաւ եմ յիշում, որովհետև քաշածդ ապտակների ցաւը մինչև այժմս էլ զգում եմ։ Յիշում ես այն ժամանակւայ Նոր-Բայազ. ծխական դպրոցի հոգաբարձուներ ՄաԹոս աղին, Սայադենց Զոհրաբին, Թումոենց Ստեփանին և Քոչոյենց Ալէքսանին։ Ես համոզւած եմ, խընդրում եմ դու էլ համոզւես, որ նրանք դըպրոցապատկան ոչ մի կոպէկ չհամայնացրին, որի պատճառով էլ ուսուցիչները միշտ կանոնաւոր կերպով ստանում էին ռոճիկները։

Այսպէս շարունակւեց մինչև 1896 Թիւը, այսինքն դպրոցների փակման տարին, (Նը-

բանից մի քանի տարի առաջ դու դալայչի-խանէդ փոխադրել էիր Ղարս)։ Երբ 1905 թուին վերաբացուեց դպրոցը, և հարկաւոր եղաւ հոգաբարձուներ ընտրել, տեղացիները ասացին «ДОЛОЙ» հին հոգաբարձուները, նրանք էին գաղափարի տէր մարդիք են, մենք պէտք է երիտասարդներից ընտրենք, և ընտրեցին։

Այս հոգաբարձուները չնայած դպրոցապատկան փողերից չհամայնացրին, բայց և այնպէս գործել չկարացին։ Սրանցից յետոյ, ընտրեցին աւելի երիտասարդ հոգաբարձուների. բայց իրենց հների շինածը քանդեցին։ Անցեալ տարի հոգաբարձուներից մէկը 600 ռուբ. դպրոցապատկան փող գրպանեց և ծլուեց։ Նրանից յետոյ գանձապահ ընտրեցին իրենց կարծիքով աւելի բարեխիղճ և վստահելի մարդու, բայց սա էլ, չնայած ինքը ինտելիգենտ, ուսուցիչ մարդ էր, իր նախորդից մի 200 ռուբլի էլ աւել տակոշը արեց, էհ, ինչ արած, խեղճը վարակուած է եղել փողակու�թեամբ։ Այդ դէպքից յետոյ, ուս. ուսուցչուհիները 3 ամիս ռոճիկ չստանալով, ստիպուած էին Դովլաթենց և Ցարութիւն աղենց բաղչէքում վերջին մօդայի հիւթալից օդով կերակրուել։

Ինչպէս լսում ենք ամենասառնորակ և վճիտ աղբիւրներից, փողակեր հոգաբարձուների դէմ դատ է սկսուած այնտեղի հաշտարար դատարանում։ Ինչպէս լրագրներից իմացանք, («Մշակ» № 143) Նոր-Բայազէտում մի հարուստ մարդու կին, հոգեվարքի միջոցին իր ամուսնուն խնդրել է, որ իր մահից յետոյ, իր յիշատակին նէրներ չը-տայ ուսումնարանին, քանի որ հոգաբարձուները տանում են և ուտում, այլ աւելի լաւ կանէ, որ իր հարևան աղքատ որբերի պահպանութեան համար նպաստ տայ։ Ա-ֆէրըմ, ինտելիգենտ հոգաբարձուներ։ Մոռացայ ասել, որ 2 տարի առաջ, երբ ներկայ էի Նոր-Բայազէտում հոգաբարձական ընտրութիւններին, ի թիւս այլոց, ընտրուեց նաև մի պարոն. իմ հարցին թէ այդ պարոնի որ արժանաւորութիւնների համար ընտրեցին, հոգաբարձութեան նախագահը ասաց, որ պարոնը բանտում տուժել է և նրան բարոյապէս վարձատրելու համար ընտրեցինք. էհ, ձեզանում օրական 10 մարդ է բանտից արձակուում, եթէ բոլորին էլ ընտրէք, այն ժամանակ հոգաբարձուների թիւը աշակերտներից կանցնի էհ, հարնախա, դպրոցը դառել է հարիսա։

Վերջացնելով խօսքս, Մարգար ջան, խնդրում եմ մի քանի զարսեցիների զալայիս և ձեռնադրելով հոգաբարձու ուղարկես Նոր-Բայազէտ, որովհետև այնտեղ անկաշառ և ազնիւ հոգաբարձու ցերեկը ճրագով չի ճարուում։

Բարևներով քո бывшій աշակերտ

Փիստոն Ճլթեան

Օրդուբաթ 10 յուլիսի.

ԵՐԱԶ

Երազիս տեսայ.
Դարձել եմ փեսայ,
Սիրուն, փողաւոր
Մի հարս եմ առել
Եւ մեծ, փառաւոր
Դահլիճում բազմել։

Շուրջս ծառաներ,
Բոնսա, աղախին,
Անկեղծ ընկերներ
Եւ ազնիւ տիկին...
Մի խօսքով ողջը
Բոյը շնաշխարհիկ,
Երջանիկներից
Աւել երջանիկ...

Բայց երբ արթնացայ
Ոչինչ չգտայ.

Օ՜ երա՜զ, երա՜զ...
Ինչո՞ւ միշտ անհաս
Դու կաս եւ չկաս։

Խենթ

ՄԶԵՑԻ ՄԽՕՑԻ ԱՂՋԻԿԸ

Աւալի սրֆթայ արիք հետս մտնենք Մխօյի տունը։ Ահան ես կզիմ կը. դէ դուն ալ կգի, էլի կգի, շատ կգի, օր գլոխդ շիմին չգարկես ու ջարդ ու փուրթ էնես։ Սաղ-սալամաթ մտանք նես. վերև յառքին չաշես, հող կը լցուի բերանդ։ Աշէ, մէ յաչքիմ

ՖԵԼԻԵՏՕՆ

ԾԻՏԻԿԸ

I

Նէրան տեսայ Շաւնաբաթում
Տիմպլիպիտօ ածելիս,
Մերթ ճիպոտով չարաճճի
Իր փիսիկին ծեծելիս.
Սիրտս թնդաց, սիրտս խնդաց,
Աչքով-ունքով խօսեցինք,
Ես այստեղից, նա այնտեղից,
Լի հեշտանքով թրթռացինք...

Երեկոյեան հանդիպեց ինձ
Խարխուլ վանքի առաջին,
«Ուտեմ էդ սև, կեռ բեխերդ...»
Մրմնջաց իմ ականջին.
Էլ ինչ ասել կուզէ, խկոյն
Մտերմացանք սիրալի,
Ու թեանցուկ առաջ անցանք
Դէպի ձորը ծաղկալի...

Ես պաշտեցի սիրանէը
Այդ աղջկան հանելուկ,
Ես կոչեցի Նէրան—«ծիտիկ»
Իսկ նէ՝ ինձ «մուկ ու սեուկ...»
Նէ սոսկալով ինձնից հանդերձ,
Իմ ապիկար նենգ սեռից,
Մնում էր լուռ լանջիս փարուած,
Ու չէր թռչում ինձանից։

Նէրա մայրն էլ սիրում էր ինձ,
Միշտ կոչում էր—«մուկ ջան, մուկ...»
—Արի մեզ մօտ ամեն գիշեր—
Ուտենք խաշած չալաձուկ.
Ու ամեն օր շախ ու շուխով
Գնում էի նրանց տուն,
Ու իմ տեսքից խնդում էին
Մայրը, աղջիկն ու կատուն.

Այնուհետև այդ Ծիտիկը
Դարձաւ մաստակն իմ բերնի,
Ու սկսայ աղօթք կարդալ—
Որ նէ երբէք չմեռնի.
Շուտով թողինք Շաւնաբաթը,
Իջանք քաղաք դար-դատարկ,
Նէրանց թողի Շան-թաղումը
Ու ես եկայ Սօլօլակ։

II

Միւս օրն ևեթ այց գնալով,
Գնած գտայ Ծիտիկին,
Ու խոնարհուած զգուշութեամբ
Համբոյր տուի ճիտիկին.
Մայրը՝ Նուշկէն միւս սենեակում
Վառ մոմերի լոյսի տակ,
Ծեծկելով իք դէմքը գիրուկ,
Թուղթ էր բացում ի գուշակ...

Զնայելով այդ խեղկատակ,
Ցիմար կնոջ արարքին,
Իմ Ծիտիկի ճոխ բուդվարում
Բազմած տեսայ կոլբրուգգին
Տեսայ նաև Դիցգէն ու Սմայլս,
Ռէյմոնտ, թախծոտ Էդգար Պօ,
«Արեան ձայներ», աջաբանդալ,
Երազահան ու Պէպօ...

Եւ պատկերը—Այնօ-Ակոէ,
Դունկան, Դուզէ ու Ռըժան,
Քաղցրաւենիք, գրքեր, սրգեր,
Խեցամանով արաժան...
Իմ պատկերն էլ Շաւնաբաթից
Բերել, գամել էր պատին,
Ափսոս, սակայն, ըմբոստ մի ճանճ
Կէտ էր դրել սրփաթին.

Դեռ խենթ մայրը դանդաչում էր.
Ես մօտեցայ դաշնակին,

ეროვნული ბიბლიოთეკა

մէջ Մխօն, անոր կնիկն ու էրէխէքը, կոճ ու մօզին յիրա հետ սիրով սաւտով կապ-րին։ Կոճն ու մօզին իրենց դարմանը կու-տեն, Մխօն ու իրեն օղլուշաղը ըրսի սո-մին կուտեն։ Մխօյի կնիկը Թրիք Թոփ կէ-նէ, ախար Թխէ կը, ձմեռւայ համր վառե-լիք հագրէ կը։ Մխօն էլ փալանը շալկին սաբախտնէ տէյմօր յիրիկուն աւարադա-մուԹեն կենէ կը, հալալ աշխատանքով ցա-մաք հացիմ գին անջախ հանէ կը։ Տունը իրենը չէ. տարեկան 12 րուբլի տան քիրայ կուտա կը։ Մխօյի ու կնկայ շորերը չեշիտ չեշիտ կտորներով անքան ին կարկտէր, որ չիս կրնայ հասկնայ, Թէ Մխօյի շալվարը Թազայ վախԹը ինչղ կտորից է էղիր։ Դէ, հերիք է. էլի կզի, գենայ կզի, դուս յէլ-նենք։ Փառք Աստծու սաղ-սալամաԹ յիլանք։ Դէ հիմի էրԹանք Ալէքսանդրեան ուլիցը, քիչ գեազմիշ յըլլինք։ Անտեղ, խանումներ, քեարսալայ յաշկերտներ, չեշիտ-չեշիտ կա-վալերներ իրենց խանումների հետ զուգւած նազկրԹելով ծակԹելով սէյրանվամիշ գլլին կը։ Աս բիԹուն լաւ. հլբադ ունին որ հագ-նէն կը. աշխրքի հախից գուգան կը։ Դէ հիմի լաւ աշէ. տես, ան 12 տարեկան աղ-ջիկը, մօղնի լան շլեափէն գլոխը, Թազայ ֆօրմի դարիան, բէդիկուլն ալ ձեռը, շո-րորալով գեազմիշ գըլլի կը։ Եավաշ, մօտե-նայ, տեսնինք վե՞ր ափիցարի աղջիկն է։

—Ես ճանչեցի. մեր դըկից կապիտանի աղջիկն է։

—Չէ, եանղլիշ իս. բերԹի պօլկօմնիկի աղջիկն է.

—Չէ, ջանմ, չէ, եավաշ, մօտենայ տես-նինք վե՞վ է, ատ Թապառուկը։

—Ծօ, ես ճանչեցի, մշեցի Մխօյի աղ-ջիկն է։

—Վե՞ր Մխօյի։

—Նոր օր կուզէ-կուզ մտանք ան գիլու-բունը։

—Եավաշ հարցնինք, անիկ չէ։

—Աղջի՛, դու մշեցի Մխօյի աղջի՞կն իս։

—Խա՛։

—Տօ, գետինը մտնիս, հօրդ ղլղին ուր-միշ զուգած՞յ կը ատ շլեափէն ու բէդիկուլը։

—Ցօրի քղի գեօրայ ինչ կայ։

Վա՛յ, վա՛յ,վայ։Մո՛ւշ, մշե՛ցի,Մխօ՛յի,Թրի՛ք, կո՛վ, մօզի ու ատոնց կողքին բեդիկուլ, դէ ըսէք տեսնիմ, վե՞ր Աստւածը ղաբուլ կենէ։

ՍալԹ ինիկ չէ, մեր քաղաքը շատ աս-պէս Մխօյի աղջիկներ կան, որ իրենց հօր ու մօր ղլղին շուրուԹին, չեշիտին չեն աշի, ափիցարներու հետ յոտմները յերկնցնին կը։ Թող փողը գլխուն տայ մշեցի Մխօն, իշու պէս դադի, գիշեր ու զօր չամռի, զի-բիլի մէջ չարչրւի, որ աղջկան մօղնի բե-դիկուլ ու շլեափա հասցնէ։

Վա՛յ, մօղա իջատ էնող, տունդ քանդ-վի, դուռդ սև քարով շարէ։

Ղալայչի Մարգար

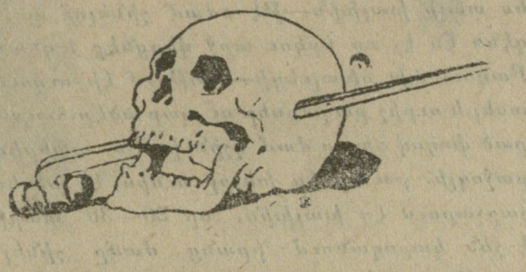

Ճգնաժամ

—Խնդրում եմ, բժիշկ, ասացէք [illegible] հի-ւանդը, ասացէք միայն ճիշտը։

—Հիւանդուժիւնը վտանգաւոր է։ Ներկայումս դժբախտաբար ճգնաժամի մէջ է հիւանդը. ես ոչինչ վճռական բան չեմ կարող յայտնել, բայց մի բա-նում միայն դուք լաւ էք արել, որ այսօր ինձ հրա-ւիրել էք այցելուԹեան, այլապէս եԹէ ես այսօր չգայի, հիւանդը վաղը չէր լինի։

«ՓԱԴՐԱԹ» ԸՆԿ.

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ՃԱՌԱԽՕՍՆԵՐԻՆ

Ա՛Ն...ա՛Ն...ա՛Ն...
Անպաշտօնական

Որովհետև մեր ճառախօսները շատ են անհանգստանում իրենց պայմանների հա-մար, ուստի յայտարարում ենք պայման-ների միմիայն մի քանի գլխաւոր կէտերը։

§. 1.000. Ճառախօսը, ֆրակով կամ սիւր-տուկով*) կստանայ մի ֆունտ քիշմիշ լար-լարճ...

§. 1.000.000. Զոր ու ցամաք և առանց տոնի և անջրալի խօսողներին մի փուԹ «ալուչայ», որ բերանները ջրակալի և ջրալի խօսեն։

*) Ընկ. խնդրում է ճառախօսներին յա-նուն Քրիստոսի... յանուն Գասպար-աղի քաչալ գլխի, ֆրակները կամ սիւրտուկները եԹէ «Նապրակատ» վերցնելու լինեն, այն-պիսի մարդուց վերցնեն, որ «ճառի ժամա-նակ չգայ եախաները բռնի և ասի «ֆռակս տուր»։

Ու իմ ուժեղ ակկորդն իսկոյն
Վեր Թըռցրեց Ծիտիկին.
«Մուկ ջան, մուկ ջան...» քնաԹաԹախ
Վզիս կպաւ նէ մոլոր,
Ու մի մաղձոտ հայեացք նետեց
Դէպի խուցը իր խենԹ մօր.

Մ՞ի մեղադրիր—ասաց նէ ինձ
Նէ մի վէրք է, պատուհաս...
ԱմօԹահար ցաւն այդ անանց
Ես տանում եմ հագիւ հազ.
Հիւանդ է նէ. ապրում է միշտ
Իր ցնորական սրբի մօտ,
Եւ չի ուզում լսել ոչինչ
Նէրա հոգին Թուլացկոտ։

III

Բայց... սո՛ւս... յանկարծ միւս սենեակից
Լսեց մի լաց ու կական—
«Մամա՛... մամա՛...» կանչում էր մի
Կերկերուն ձայն մանկական.
Նէ վեր ցատկեց, ցնցւեց, դողաց,
Հարւած տւեց դաշնակին,
Շիկնեց այտերն ու Թուլացած
Լուռ ընկաւ իմ կոնակին.

Չէ, չե՛մ կարող էլ Թագցնել,
Ես մի մայր եմ ապիկար,
Բայց դեռ կոյս է հոգիս խռով,
Ես այլի չեմ հեշտավառ.
Վաղուց է որ ափսոսանքով
Թողել եմ չար ամուսնուս,
Շւայտ էր նա, խմում էր խիստ,
Ու երգում էր միշտ անյոյս...

Նա իր ամբողջ կեանքն ու հոգին
Նւիրել էր հայ գրին,
Տաղանդ էր մեծ ու ապրում էր
Իր ցնորքի Թևերին.
Իմ ժառանգած ինչքը վատնեց
Եւ չգիտեմ կորաւ ո՛ւր,
Եւ մանկանն էլ Թողեց ինձ մօտ—
Իբր յիշատակ մի տխուր.

Բայց նա կըգայ—այդ ոխերիմ
Մուզօլինօն հայկական,
Այդ սիրելի, խենԹ ու խանդոտ
Տաղանդաւոր սրիկան...
Մի օր անշուշտ ես զոհ կերԹամ
Նրա շողուն դանակին,
Նա կըսպանէ և իմ մօրը,
Գուցէ և իր զաւակին...

Նա տակաւին լուռ ու մռայլ
Ցաճախ գալիս է Թիֆլիս,
Եւ տեսնելիս ինձ փողոցում,
ԽենԹի պէս խոյս է տալիս.

Սակայն նիհար նրա դէմքին
Մահու տանջանք է հոսում,
Եւ զոյգ յոգնած աչքերը պիշ
Գալոց ոճիրն են խօսում...

IV

Շուտով եղայ գիշերօԹիկ
Ծիտիկիս մօտ աննման,
Սակայն խօսքը մեր մէջ լինի,
Դողում էի շան նման.
Թէ՝ մի գուցէ այն խելագար
Մուզօլինօն մի օր գայ,
Ու ինձ գտնի այդտեղ ընկած,
Բռնի, մի լաւ քօԹակ տայ...

Շուտով կարգին հաստատւեցի
Այդ հանելուկ օջախում,
Ու նամակներ գտայ անչափ
Նրանց քունջ ու պուճախում.
Եւ հասկացայ այդ օրւանից
Թէ ես ո՛ւր եմ տուն ընկել,
Թէ ինչու էր Մուզօլինօն
Գլուխն առել ու կորել...

Նոր հասկացայ, Թէ ինչու էր
Գրբաց Նուշկէն տարփավառ
Ուշ գիշերով գիրկս գալիս
Ու ինձ սիրում խելագար,

§. 2.00.000. Ճղճղացող և գոռացող ճառախօսներին, չորս հատ հնդուհաւի ձու, իշտահը և ձայնը բացուելու համար։

§. 199999. Ողբերգական-լալկան տոնով խօսողին Աւ. Ահարոնեանցի «Արցունքի հովիտը» մի օրինակ։

§. 111.111. Ճառախօսները անպայման պէտք է խօսեն ուղիղ 8760 ժամ ոչ աւել, ոչ պակաս, աւել կամ պակաս խօսողները կրզրկուեն բոլոր իրաւունքներից և կաքսորուեն դէպի «Марсъ» օդափոխութեան։

§. 1000. Ուղերձատատոյցներին, նուիրատատոյցներին, փողատատոյցներին և զանազան մատոյցներին ոչ մի պայման, միմիայն «մուքթա կուբо то есть թոռ, մուքթա բիլեթ». կլտանք յորելեանին ներկայ լինել ցանկացողները կարող են դիմել ընկ. և կոնտրամարկաներ ստանալ։

Իսկականի վրայ սատրագրեցի
ձախ ձեռքովս

Խորէն-Ժան-դը-Բիկ

ՄՈՒՔԹԱՅ ՆԱՄԱԿ

Իմ ազիզ մազիզ
քոր տղայ
Մարգար աղա
Ղալայչի!

—

«Իզիթն աղի էշիդ ուզոնի զեօրմա» առում է Թրքական առակը. հէր օրհնած ես քեզանով էի պարծենում. քո արևոմը էի երդւում. ամեն օրւայ աղօթքումս քո կեանքն էի օրհնում ու երկարակեցութիւն խնդրում Ուխտանէս հայր սուրբից. բայց բանից դուրս է գալիս, որ դու էլ ուրիշ թաւուր մարդ իս ըլել. քեռուդ անունը կոտրող անղէյրաթ մարդ իս ըլել։ Տօ, անաշէն. հէչ որ խելք չունենաս էլ, բա չէ՞ր կարող մի քիչ կլէկ բերել տալ Բաթումի Օրմանեան սրբազանի աչքի լոյս Մելոնց տէրտէրից ու խելքդ մի քիչ կլեկէիր, որ գրածներդ էլ մի քիչ շէնք ու շնորքով ըլէին, որ գրածներդ մարդու բէյնում մրտնէին։ Հիմի էդ ինչ հալի ես հասցրել Ղարսի խեղճ տէր Մինաս բարային, որ «ժամ շինելու համար, ամիսը տասը ժուր ժողով էնել կըտաս, «մէջը փուչ, օխտը հատիկ։

Բաս հէնց լաւ խրատ ու խորհուրդներ ես տալի խալխին—թէ «ժամ շինելու դայդէն» էն է, որ երկու արշ վերցնէք և գնաք Բագու, ախ սխալեցի—Բաթում էի ուզում ասել և ուրիշ քաղաքներ ու պար ածէք.հաւաքած փողով օխտը ժամ կշինուի։ Տօ, աֆերիմ բաջողլի. բա որ էդ խելքը ունիս, էլ խի՞ ես չարչարում էդ խալխին, որ 20—30 տարի է չեն կարողանում իրանց ժամը շինել. բա մեղք չեն դրանք, բա դրանց մեռելները պատարագի երեսը ո՞ւրտ էն-ուեանում։ Բաս չէ՞ որ սրանից մի երկու երեք տարի առաջ գրել էիր, որ Էարա Եկաբ Օրրորդ-ժորիորդներ, օյին-մօյին սարքեցին, տէրտէրներն էլ բիլեթը ծախծրխեցին ու... ժամը դեռ կիսատ է։ Բաս աղա դարեցիք խի՞ չեն օրինակ վերցնում քարվանսարեցիներից, որ քու խրատով համ ժամը շինեցին—էն էլ մեռելը կտրւել է, համ էլ ժողովրդական տուն շինեցին, ուր զետեղելու են գրադարան-ընթերցարանը և մեծ դահլիճ—բեմով։

Օրերումս մեր գեղի երիտասարդները մտադիր են մի ներկայացում սարքել յօգուտ Ղարսի Նոյի տաբւանից դէսը կիսատ մնացած ժամի. միայն գանձապահ չեն իմանում, ում նշանակենք, որ հաւաքած փողը անկորուստ տեղ հասցնի. այս մասին ինչ կասես, բաջողլի։

Թէ էս էլ չի օգտիլ ձեզ, մենք կուղարկենք մեր մուհթա մեռել թաղող տէրտէրին ձեզ մօտ. նա գիտէ եղանակը և «ժողով» անելու գաղտնիքները, համ ժամը կըշինի, համ թէ կուզէք Դաւթեան գիւղատնտեսական դպրոցն էլ ձեր քաղաքում բաց կանի։

Մնամ քու քեռի քարվանսարեցի
Մէն Քէ

Պ. ՀԱՐՈՒՍՏԵԱՆԻՆ

—

Մի մեծ յանցանքի համար
Դատւում էիք նա և դու,
Բայց գիտէիր որ փողը
Միշտ ազատում է մարդուն։

Թէ ինչու էր իմ Ծիտիկը—
Յաճախ դուրսը գիշերում,
Եւ թէ ինչու նա ինձ թողնել
Ամենևին չէր ուզում...

Ա՜... ձգտում էր նէ դարձընել
Ինձ յենարան—մի բարիէր—
Որ շուկայում հիւանդ սիրոյ,
Իմ անունով հունձ անէր...
Նամակները ինձ մատնեցին
Արդէն իղձը նէրա սին,
Եւ թէ որքան հոգիներ էր
Զոհել իր մութ կապրիզին.

Նէ իր գեղը թարմ էր պահել
Միշտ սիրային խաղերում,
Շրջապատւած էրօսներով,
Զարձութեան վայրերում.
Եւ ամենքին իր նենգութեան
Կոյր գործիքն էր դարձրել,
Հիմա արդէն իմն էր հերթը,
Ինձ էր ուզում սպասրել։

V

Կառքս պատրաստ կանգնած էի
Բարգ ու բարիանս կապած,
Իսկ Ծիտիկը քօլգէն առած
Ջանս էր ընկել կատաղած...
Գրբացն էլ հճ, տէրն ազատէ,
Բրդի ճիպտով տուր հա տուր...
Այնքան խփեց մէջք ու գլխիս,
Շինեց կատլետ ու դանդուռ...

Վերջը, երբ որ խփեց դնչիս
Մի խիստ ուժգին թարս ապտակ,
Ես սարսափած փորսող տալով
Թագնուեցի թախտի տակ.
Նէ հրէշացած թակում էր ինձ,
Այդ փոշոտ ու մութ խորշում,
Իսկ միւս կողմից Ծիտիկն անգութ
Բեխերիցս էր քաշքշում...

Ճչում էին—«Մուկ դուրս արի՞...
Թէ չէ բանը վատ կըգայ...
—Է՜ թողէք ինձ... խաչը վկայ
Ինձնում ոչինչ մեղք չկայ...
—Իմ մատանին դու ես տարել...
—Վայ, իմ ժանեակն էլ չկայ...
—Ախ Տէր Աստուած այս ինչ դաւ է,
Էս ո՞ւր եկայ, ուր ընկայ...

Վերջը... վերջը բաղդի բերմամբ
Դրկիցները մէջ ընկան,
Կապեցին իմ քիթն ու պռունկ
Ճակտիս դրին պրիմօչկան.
Եւ երբ իմ գօս ու բզկտւած
Մարմինս առան, դուրս բերին,
«Մուկը մեռնի՞...» դիմեց Նուշկէն
Իր ցնորական սրբերին.

Բեխս պոկած, գլուխս բաց,
Մարմինս լի վէրք ու խոց,
Անիծելով Շաւնաբաթը
Հաղիւ հասայ հիւրանոց.
Կորա՜, մեռա՜յ... ու թերթերում
Ֆէլիէտոնի նիւթ դարձայ...
Եւ այդ օրից կարծես արդէն
Ցամառ վշտից ծերացայ։

*
* *

Այնուհետև շատ տարի անց,
Կրկին տեսայ Ծիտիկին,
Ոտից գլուխ սեերի մէջ,
Այլանդակւած ցաւագին...
Սպիները խոր ակօսւած
Դէմքին ճիգով առանձին
Սուր դանակի հարւածներով...
Ինձ շատ, շատ բան ասացին...

Մարիկ

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

—Ա՛յ թէ ինչ կարող է անել ժամանակակից մոդայասէր կնոջ շլեապայի ասեղ-շամփուրները, եթէ կամք ունենան։

Աչքով ունքով անելով,
Հասկացրիր քննողին,
Որ կուղարկես մի ծրար,
Միջին էլ փող մի հազար։

Հենց նոյն օրը մութ բանտից
Քեզ ազատ արձակեցին,
Նրան գտնելով յանցաւոր
Հեռու Սիբիր քշեցին։

Փիստոն Ճլեեան

Զինւորական ջիղ

—Ինչ էլ ասէք, պարոններ, բայց այնուամենայնիւ իւրաքանչիւր կին ունի զինւորական ջիղ։

—Ցնդաբանեք, դուք ծաղրում էք։

—Բոլորովին։ Դեռ չեմ ասում այն, որ կին զընդակահար է անում իր աչքերով, գրաւում է մարդկանց սրտերը, տանում է փոքր յաղթանակներ և վտանգաւոր վէրքեր։ Նա դեռ 18-ից—25 տարեկան հասակը իր սրտի եօթամեայ կռիւն է մղում բանականութեան դէմ, իսկ 25-ից—55 տարին նա երեսունամեայ կռիւ է մղում գիրձակուհիների հետ։

Իսկ յետոյ սկսւում է հին բերդի պաշտպանութիւնը՝ ամեն բան խորտակող յարձակումներից։

Մի՞թէ սա զինւորական ջիղ չէ։

Խայտառակութիւն

—Ասա տեսնեմ, Մարթա, հաւանեցիր երեկւայ ներկայացումը։ Լաւ էին երգում։

—Շատ լաւ, սիրուհի միայն մի դերասան շատ խայտառակւեց։ Նա, ճիշտ է, երգեց, բայց, ինչպէս երևում էր լաւ չէր երգել՝ որ ստիպեցին երեք անգամ կրկնել։ Խեղճը շատ խայտառակւեց։

ՀԵՌԱԳՐՆԵՐ

(Մեր սեփ. ամթել հեռագրով)

Կ. Պոլիս.—Անսպասելի ցրտերի պատճառով բարեկամ կառավարութիւնը շատ մտատանջւեց—փաշայական կուսակցութիւնները եկան օգնութեան և հայկական թաղերը կրակի ու բոցերի ճարակ դարձրին։

Այժմ բաւականին տաք է. Շնորհիւ Շարիաթի, յոյս կայ, որ հայկական գաւառներում էլ նոյն տաքութիւնն ընկնէ։

Թեհրան.—Երաշան Մահմէդ Ալին բարեւում է իր բոլոր բարեկամներին, Սաթթարին, Բաղիրին, Եփրեմին, Սարդար Ասադին։

Թեհրան.—Սեփեհդարը սահմանադրութեան ջերմ պաշտպան էր երբ բաստ մտաւ օտար դեսպանատուն։

Ալեքսանդրի դղեակ.—Աբդիւլ Համիդը նաւակ է փնտրում, որպէսզի Պոլիս անցնէ և Եըլդըզ Քեօսկ մանէ։

Պոստ-Արկղ

Սամարղանդ. պ. Ա. Մ-ին.—Դուք ասում էք թէ Աշոտ Աթանասեանը ինչ ասաց վերջը՝ մեր պատասխանից յետոյ «Փիլադոնտրեական դպրոցների շուրջ» կարեկասուրայի մասին, որի առթիւ նա „բաուինցքներ" էր պատրաստել։

Ճշմարիտն ասած, մենք էլ չգիտենք. մենք մինչև հիմիկս էլ սպասում ենք ճիշտ այնպէս՝ ինչպէս և դուք։

Նման խոստողներ, յոխորտացողներ բարեկամ մենք շատ ենք տեսել, որ «համփոնների» շրջանում «հարցեր» են հրապարակ հանում և երբ պատասխան են ստանում—մկան որջեր են փնտրում։

Ալէքսանդրապօլ. պ. Վ. Բ.—Կարդացէք վերի պատասխանը։

Ջէբրայէլ պ. Ս. Տադինեանին.—Շատ ճշմարիտ էք ասում։

Նուխի. Բ. Ռ.—Ձեր յօդւածից գլուխը չհասկացանք, ոտները տեսնենք—գուցէ բան լինի։

Մոսկւա. Վ. Արէշեանին.—Դուն ինչ խս լօթի, խս լաւ իմ. լաւ կաց։

Բագու. Գեօզալ Աղաբաջուն.—Հաջի Ջէյնալ աղա Թաղիևի քէֆը ոնց է. ա՛յ քիր։

Գանձակ. Մոծակին.—Ձենք՞ստացել, էն միրուքիդ պայծառութիւնը վկայ։

Ախալցխա. պ. Մ. Թ.—Ձեր ասած վարդապետին կարգալուծ կանենք։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

40 օր! ՋՐԻ!

Եթէ դուք 40 օրւայ ընթացքում չէք սովորի ազատ խօսել, կարդալ և գրել գերմաներէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն և լատիներէն նորագոյն մեթոդով կազմած մեր ձեռնարկներով (ուրիշները ռեկլամ են),

ՓՈՂԸ ՅԵՏ ԵՆՔ ՎԵՐԱԴԱՐՁՆՈՒՄ

Մի ձեռնարկի գինը ճանապարհածախսով վերագիր վճարով արժէ 1 ր. 10 կոպ., երկուսը—1 ր. 90 կ., երեքը—2 ր. 80 կ., չորսը—3 ր. 65 կ.։

Պատւէրները կատարւում է միակ պահեստը ամբողջ Ռուսաստանի համար։ С. Петербургъ, Петербургск. сторона Большой пр. № 56—609, Я. К. Петерсъ. 482 00—10

(և. հ. շ.)

ԲԺԻՇԿ

ՓԱՆՈ ՄԱՆԴԷՆԵԱՆ

Մասնագիտութիւն՝ ՄԻԶԱՍԵՌԱԿԱՆ, ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ և ԿԱՇՈՒ հիւանդութիւններ։

Ընդունում է հիւանդներ իր սեփ. տանը ամեն օր առաւ. 9—12 և երեկ. 6—9. Ելիզաւետեան փող. № 28.

000—126

АТРПЕТЪ

1. Мамед-Али-Шах

Народное движеніе въ Персіи ЦѢНА 1 РУБ.

2. Рахим-Хан

Смути въ Персіи Цѣна 20 коп.

Во всѣхъ книжныхъ магазинахъ.

10—1

ՊԱՍՏԱՌՆԵՐ

Նորագոյն նկարներով հսկայական քանակով

ՍՏԱՑՒԱԾ Է

Ե. Յ. ԾԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

ԴԷՊՕՅՈՒՄ

որտեղ և վաճառւում է գործարանային գներով։

Թիֆլիս, Դվորցովանա փողոց։

50—3

Первокл. ресторанъ „АННОНА“

„Зданіе Артистическаго Общества“

Сод. Я. Т. Бондаренко Ежедневно отъ 2 час. до 5 час. пополудни и вечеромъ отъ 10 час. до 2-хъ час. ночи. **играетъ вновь приглаш. итальнскій струнный оркестръ, съ пѣніемъ,** участіемъ пѣвицъ -г-жи Сакко и Марія Оландезе и баритона Джелларо Оландезе, подъ управленіемъ САККО.

ЗАВТРАКИ, отъ 11 час. до 1 час. дня 80 к. Обѣды, отъ 2 час. до 6 час. пополудни: изъ 2-хъ блюдъ—60, трехъ—90 к. и четырехъ—1 р. 20 к. Кухня Европейская и Азіятская; билліарды. Имѣются кабинеты. отъ жары можно спасаться только въ

„АННОНѢ“ 25—12

Լոյս տեսաւ առանձին գրքով և վաճառւում է

ՆԱՐ-ԴՈՍ

ՊԱՅՔԱՐ

ՎԷՊ

Գինն է 75 կոպէկ

Գլխաւոր պահեստը «Գուտտենբերգ» գրախանութում, ուր և դիմում են գումարով գնողները։

ՌԷՍՏՈՐԱՆ-ԺԱՄԱՑԱՐԱՆ

„ԴԻԼԻ ՊՈՒՂՈՒՐ“

Քաղաքի կենտրոնում, ամենայարմար տեղ Թամամշեան քարվանսարայի տակ

ՄԻՇՏ ԹԱՐՄ ՄԹԵՐՔԻՑ

— Եւրոպական եւ ասիական-կովկասեան ճաշացուցակ —

Ընտիր ըմպելիներ, զով կաբինետ-սենեակներ մաքուր խոհանոց ու պատրաստակամ ծառաներ

25—12

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Ա. ԲԱԲԱՅԵԱՆ

հիւանդներ ընդունելու է, ըստ սովորութեան մայիսի 25-ից մինչև սեպտեմ. 10

ԿԻՍԼԱՎՕԴՍԿՈՒՄ

ՕՏԵԼ ԲԵՇՏԱՈՒ

(օ. մ.) 20—14

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ

!! ՋՐԿԱՆ ԱՅԼԵՒՍ ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ !!

Եթէ Դուք հիւանդ էք սիֆիլիսով, տրիպէրով, շանկերով, սեռական թուլութեամբ, կամ Ձեր առողջութիւնը քայքայւած է օնանականութեամբ—պահանջեցէք «Հանրամատչելի բժշկարան գաղտնի հիւանդութիւնների ողամարգու, կանանց միզասեռական օրգաններ», նկարներով և բազմաթիւ ըէցէպտներով մօտ 250 երես։ Գինը ճանապարհածախսով ու վերադիր վճարով 1 ր. 30 կոպ.։ «Ժողովրդական բժըշկարան-ձեռնարկ», չափահասների և ամեն տեսակ հիւանդութիւններ բժշկելու համար, բացի գաղտնի հիւանդութիւններից, առանց բժշկի օգնութեան մօտ 400 երես. գինը ճանապարհած. վերադիր վճարով 1 ր. 40 կոպ.։ Երկու գիրքը միասին 2 ր. 50 կոպ. (կարելի է մարկաներով)։ Միակ պահեստը С.-Петербургъ, Петербург. сторона, Большой просп. № 56—609 Я. К Петерсъ 484 (ե. հ. շ.) 0—10

I-ԻՆ ԽՈՀԱՐԱՐԱԿԱՆ

ԿՈՒՐՍԵՐ

Լիակատար կուրս լեկցիաներ «ՊԱՍԻԱՅ ԵՒ ՈՒՏԻՍԻԱՅ ՃԱՇԻ» ինքնուսուցման համար. մօտ 1000 ըէցէպտ կերակուրների, խմիչքների, թխւածքների, կոմպօտի, մուրաբաների քաղցրեղէնների և կարկանդակների և այլն։ 300 երես խիտ տպագրած, գինը ճանապարհածախսով վերադիր վճարով 2ր 60 կ.։ Ցուցմունքներ ինչպէս կանոնաւոր կերպով տանել տնային տնտեսութիւնը և պատրաստել տնային համեղ ու սննդարար ճաշ, միսը կտրելու և սեղանը զարդարելու մասին յաւելւածով, մօտ 100 երես, նկարներով։ Գինը 1 ռ. 20 կ., երկու գիրքը միասին 3 ռ. 35 կ. (կարելի է մարկաներով)։ պահանջներով դիմել բացառապէս Я. К. Петерсу, С.-Петербургъ, Петербургск. сторона, Большой просп. № 56—609, 483 0—10

(ե. հ. շ.)

ՄԱՐԴԿԱՑԻՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Գաղափարների ետեւից.

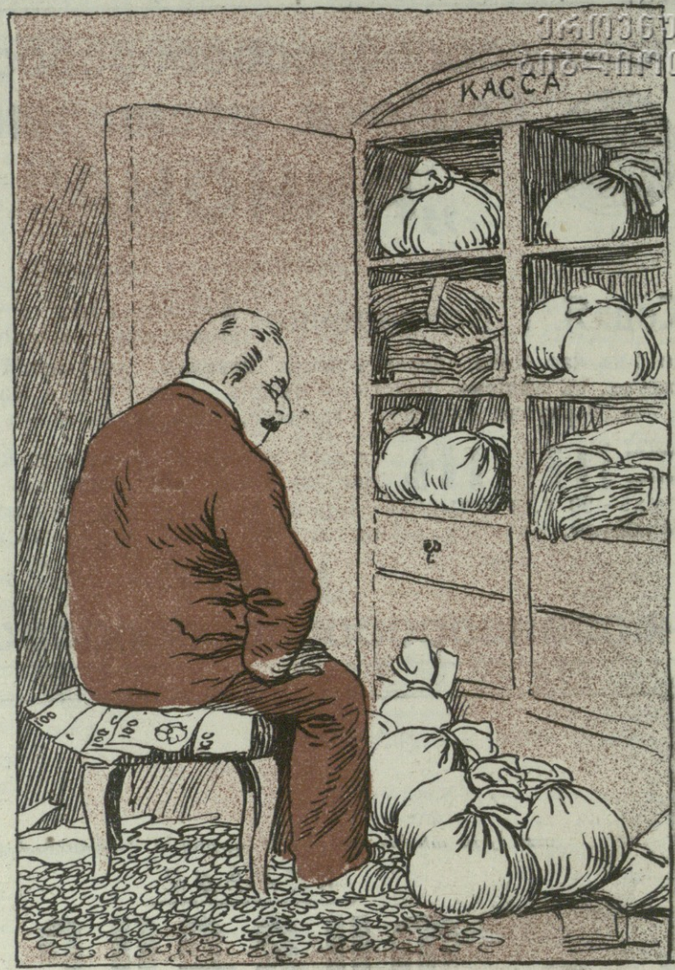

Ոսկիապաշտ.

Ծափի համար խելք կորցնող.

Կանանց համար հոգի տուող.